

dr hab. Joanna Kowalska, prof. AWF
Katedra Rehabilitacji w Chorobach Wewnętrznych,
Wydział Fizjoterapii,
Akademia Wychowania Fizycznego we Wrocławiu

Wrocław, dn. 03.01.2020r.

RECENZJA

rozprawy doktorskiej **mgr Katarzyny Małgorzaty Lion**

pt.: *Assessment of experienced stigmatisation among people living with dementia
in Poland, Italy and the United Kingdom*

*Ocena zjawiska stygmatyzacji wśród osób z otępieniem w Polsce, Wielkiej Brytanii
i we Włoszech*

wykonanej pod kierunkiem naukowym prof. dr hab. Joanny Rymaszewskiej (promotor) i dr n. med. Doroty Szcześniak (promotor pomocniczy) w Katedrze i Klinice Psychiatrii Uniwersytetu Medycznego im. Piastów Śląskich we Wrocławiu.

Podstawę formalną wykonania recenzji stanowi pismo Przewodniczącego Rady Dyscypliny Nauki Medyczne prof. dr hab. Grzegorza Mazura z dnia 03.12.2019 r. (DK-40000-49/2017), zgodnie z Uchwałą nr 20//XI/2019 Rady Dyscypliny Nauki Medyczne Uniwersytetu Medycznego im. Piastów Śląskich we Wrocławiu z dnia 28 listopada 2019r.

Wzrastający z roku na rok trend liczby diagnozowanych osób cierpiących na choroby neurodegeneracyjne oraz powszechne na całym świecie zjawisko starzenia się społeczeństw, są powodem coraz częstszego rozpoznania otępienia u osób w podeszłym wieku. Każdego roku odnotowuje się 7.7 milionów nowych przypadków otępień. Pomimo tak dużego rozpowszechnienia zaburzeń poznawczych i otępień oraz szeroko prowadzonej dyskusji na temat profilaktyki i leczenia otępień na całym świecie, nadal niewiele jest doniesień naukowych poruszających temat zjawiska stygmatyzacji wśród tej grupy osób, ich opiekunów i rodzin. W szczególności dotyczy to społeczeństwa polskiego.

Pani mgr Katarzyna M. Lion w swojej rozprawie doktorskiej podjęła próbę oceny zjawiska stygmatyzacji wśród osób z otępieniem nie tylko w Polsce ale również w Wielkiej Brytanii i we Włoszech. W holistycznym modelu opieki nad pacjentem z otępieniem bezsprzecznie powinno znaleźć się miejsce i czas na dyskusję oraz takie formy wsparcia aby

zminimalizować to zjawisko. Zatem problematyka podjęta przez Doktorantkę w przedstawionej mi do recenzji dysertacji jest jak najbardziej oryginalnym i aktualnym problemem badawczym.

Doktorantka, korzystając z możliwości stworzonej przez ustawę o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki z dnia 14 marca 2003r. z późniejszymi zmianami, zgodnie z jej treścią (art.13 ust. 1), przygotowała spójny tematycznie zbiór artykułów opublikowanych w renomowanych czasopismach naukowych, w tym dwóch posiadających wskaźnik IF, a tym samym indeksowanych we wszystkich bibliograficznych bazach danych, co dodatkowo dopełnia kryteria określone w w/w ustawie.

Monotematyczny cykl publikacji naukowych, przygotowany przez Panią mgr Katarzynę M. Lion, składa się z trzech publikacji przedstawionych w rozprawie doktorskiej pod wspólnym tytułem: *Ocena zjawiska stygmatyzacji wśród osób z otępieniem w Polsce, Wielkiej Brytanii i we Włoszech*

Publikacje wchodzące w skład cyklu to:

1. **Katarzyna Urbańska**, Dorota Szcześniak, Joanna Rymaszewska. **The stigma of dementia**. *Advances in Psychiatry and Neurology* 2015; 24(4):225-230.
DOI: 10.1016/j.pin.2015.10.001
2. **Katarzyna Małgorzata Lion**, Dorota Szcześniak, Katarzyna Bulińska, Shirley Barbara Evans, Simon C. Evans, Francesca Lea Saibene, Alessia d'Arma, Elisabetta Farina, Dawn June Brooker, Rabih Chattat, Franka J. M. Meiland, Rose-Marie Dröes & Joanna Rymaszewska. **Do people with dementia and mild cognitive impairments experience stigma? A cross-cultural investigation between Italy, Poland and the UK**. *Aging & Mental Health* 2019. DOI: 10.1080/13607863.2019.1577799
3. **Katarzyna Małgorzata Lion**, Dorota Szcześniak, Katarzyna Bulińska, Justyna Mazurek, Shirley B. Evans, Simon C. Evans, Francesca Lea Saibene, Alessia d'Arma, Claudia Scorolli, Elisabetta Farina, Dawn Brooker, Rabih Chattat, Franka J. M. Meiland, Rose-Marie Dröes & Joanna Rymaszewska. **Does the Meeting Centre Support Programme decrease the experience of stigmatisation among people with cognitive deficits?** *Aging & Mental Health* 2019. DOI: 10.1080/13607863.2019.1683815

Powyższe publikacje zostały dołączone do manuskryptu rozprawy doktorskiej. Sumaryczna punktacja przedstawionego osiągnięcia naukowego w postaci monotematycznego cyklu wyniosła 5,192 punkty IF oraz 63 punkty MNiSW. Pierwsza publikacja ma charakter przeglądowy, pozostałe dwie to publikacje oryginalne. Należy podkreślić, że Doktorantka jest pierwszym autorem we wszystkich trzech wymienionych publikacjach, a jej udział w powstawaniu tych prac był wiodący i polegał m.in. na opracowaniu koncepcji badań, analizie dostępnych baz danych i piśmiennictwa, interpretacji

wyników badań, zredagowaniu i przygotowaniu ostatecznej wersji artykułów. Dodatkowo warto zauważyć, że Doktorantka, w każdej tworzącej cykl publikacji, pełniła niełatwą rolę Autora korespondencyjnego.

Pani mgr Katarzyna M. Lion swoją rozprawę doktorską przygotowała zgodnie ze specyfiką zgłoszonego przez nią osiągnięcia naukowego, na 55 stronach wydruku komputerowego. Zawiera on streszczenie w języku angielskim i polskim, a następnie krótki Wstęp poprzedzający pierwszy artykuł z cyklu, o charakterze przeglądowym. Sama publikacja jest dokładnym przeglądem piśmiennictwa oraz teoretycznym tłem do kolejnych zaplanowanych przez Doktorantkę badań. Jednoznacznie potwierdza on wzrost stygmatyzacji wśród osób z demencją oraz ich rodzin, a także co ważne brak dyskusji i małą liczbę opublikowanych badań naukowych szczególnie w Polsce. Potwierdza to, że Autorka rozprawy dobrze rozpoznała problem badawczy, a tematyka, którą podjęła jest bardzo aktualna.

W kolejnych rozdziałach Doktorantka jasno i precyzyjnie formułuje cele pracy, które w kolejnych publikacjach konsekwentnie realizuje. Opisuje materiał badany oraz zastosowane metody badawcze, a następnie po zamieszczeniu dwóch oryginalnych artykułów podsumowuje krótko otrzymane w nich wyniki badań, które w ostateczności umożliwiły sformułowanie wniosków, przedstawionych przez Doktorantkę w rozdziale VIII.

Szczególnie cenne wydają się być te, które wskazują na konieczność kontynuacji badań w tym obszarze, a mianowicie: potwierdzają złożoność zjawiska stygmatyzacji oraz różnorodność działających mechanizmów specyficznych dla danego kraju oraz potwierdzają konieczność poszukiwań takich form wsparcia osób z demencją i ich rodzin aby zminimalizować zjawisko stygmatyzacji. Otrzymane wyniki badań są wartościowe, o znaczeniu poznawczym jak i aplikacyjnym.

Dodatkowo rozprawa doktorska mgr Katarzyny M. Lion została uzupełniona o niezbędne oświadczenia wszystkich współautorów, a także biografię Doktorantki oraz jej dotychczasowy dorobek naukowy w postaci publikacji i materiałów konferencyjnych.

Warto również podkreślić, że w dwóch oryginalnych publikacjach Doktorantka przeprowadza szerokie i wielowątkowe dyskusje, spójne z uzyskanymi wynikami badań i poparte piśmiennictwem, a przedstawione w dwóch oryginalnych artykułach ograniczenia swoich badań (Study limitations) świadczą o jej dużej świadomości i dojrzałości badawczej.

Przedstawione publikacje wchodzące w skład monotematycznego cyklu zostały już wnikliwie recenzowane przez co najmniej dwóch Recenzentów, powołanych przez poszczególne Redakcje czasopism i ukazały się drukiem. Niemniej jednak korzystając

z przywilejów Recenzenta chciałabym wskazać na pewne obszary, które budzą mój niedosyt, licząc, że w trakcie obrony Doktorantka odniesie się do nich:

1. Zarówno w pierwszym jak i w drugim artykule oryginalnym niewiele wiadomo w jaki sposób rekrutowano osoby badane. Dotyczy to szczególnie grupy badanej opisanej w pierwszym artykule oraz tych, którzy nie uczestniczyli w zajęciach w Centrum Spotkań (w artykule drugim).
2. Jak długo osoby zakwalifikowane do badania, opisane w drugim artykule, korzystały z zajęć proponowanych w Centrum Spotkań? Czy być może osoby te dopiero rozpoczynały, w momencie pierwszego badania, uczestnictwo w Centrum Spotkań?
3. Jaki czas upłynął od momentu diagnozy wśród badanych (jak długo chorowały?)
4. Czy w grupie osób badanych występowały jakieś inne niepełnosprawności, np. funkcjonalne? Jaki był ich stan funkcjonalny?
5. Czy badani i ich opiekunowie korzystali wcześniej z jakiś innych form wsparcia?
6. Jaki test statystyczny zastosowano w celu sprawdzenia normalności rozkładu?
7. W drugim artykule mała liczebność grup badanych.

Przedstawione powyżej pytania i uwagi nie umniejszają oczywiście wartości recenzowanej rozprawy doktorskiej i nie mają wpływu na jej jednoznacznie pozytywną i bardzo wysoką ocenę.

Reasumując stwierdzam, że rozprawa doktorska mgr Katarzyny M. Lion podejmuje oryginalny i bardzo aktualny problem badawczy dotyczący zjawiska stygmatyzacji wśród osób z otępieniem, a otrzymane wyniki badań uzupełniają obecny stan wiedzy w tym zakresie. Przedstawiona do recenzji rozprawa doktorska wskazuje na Doktorantkę jako dojrzałego badacza o szerokiej wiedzy merytorycznej i umiejętnościach, również w pracy w międzynarodowym zespole badawczym.

Wnoszę więc do Wysokiej Rady Dyscypliny Nauki Medyczne Uniwersytetu Medycznego im. Piastów Śląskich we Wrocławiu o dopuszczenie mgr Katarzyny Małgorzaty Lion do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

dr hab. Joanna Kowalska, prof. AWF

